

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээст

Юныгьом и 1-р —
шлэнэгъэм и Маф
Адыгэ Республикаем
шыпсэухэу
льытэнгъэ
зыфэтшыхэрэр!

ТильепІэ кІлэеджакІо-
хэр, студентхэр, кІлэ-
егъаджэхэр ыкы ны-
тыхэр!

Шлэнэгъэм и Мафэрэ иль-
сыкы еджэгъум иублэгъурэ
афэш! тышуфэгушло!

Юныгьом и 1-м аперэу еджа-
плем ипчъашхыалу ельэбэко-
щихэмре студент хъугъехэмре
шлэнэгъэм ичээсуукэ хэхь-
щых.

Тинахыжхэм япшъериль
Адыгэим щыпсэурэ ныбжыкэ
плэччи исэнаущыгъэ зыкызэ-
лихым, ишлэнэгъэхэр икьюу
къызфигъэфедэнхэм иамал ра-
гъэтонын. Джары тиреспуб-
ликэ гъесэнэгъэм лъешу анаэ
зыкыщытагъетыр: еджалэх-
хэр мылькуки, техникеки нахь
зэтэгээпсихъягъэнхэм, егъэджэн
юфыр нахь тэрээзү зэхэцгээ-
ним, еджалакхэр шыгъэнхэм
апае бэ зэшуахырэр.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путинир кээшакло зыфхуугъэ Къэралыгъо программэу «Гъесэнэгъэм хэхъоногъэ егъашыгъэ-
нүүр» зыфилорэм ильэцэклэн
къыдыхэхэлтигъэу мы ильс
благъехэм еджалакхэм яшын
лъагъэктолэт, лоф зышлэхэ-
рэр игъэктолтыгъэу агъэцэл-
жыштых.

А лофтхабзэхэр зэкэ зы-
гухэль зыфхорышлэхэрэр —
тиреспублики, тихэгъэгүи нахь
зэтэгээпсихъягъэ хъунхэм фэ-
лэжьэн зыльэкишт ныбжык-
кэ лушхэр, чанхэр, зимурад
фэклон зыльэкиштхэр гъэхъа-
зыгъэнхэр ары.

Мы мафэм тыгу къыддеэу
Адыгэим икілэеджэкло ыкы
истудент пстэуми тафэлъа
псаунтынэ пытэ ялэнэу, дэгъоу
еджэнхэм, кілээгэдажхэмре
ны-тихэмрэ лофу ашлэрэм
гъэхъягъэхэр шашынхэр, Уры-
сыеем елэсигъэ цыфхэр апун-
хэу афэтэо!

Адыгэ Республикаем
и Лышхъэу, Урысые
политикэ партиеу «Един
Россием» и Адыгэ шъольыр
къутамэ и Секретарэр
Къумпыйл Мурат

Адыгэ Республикаем
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Еджа- плем як- ол- жыгъэх

Адыгэим икілэеджэкло мин 57,5-м ехүумэ
непэ едже гъу ильэссыкээр рагъажъэ. Тигъэ-
зет кызэрэхиутигъагъэу, очнэ шыклем тетэу
еджэнүүр аублэжыши.

«Шлэнэгъэм и Мафэ кілэ-
лэцыклюхэмкэ ыкы ахэм
янэ-ятхэмкэ мэфэк хэхы-
гъэу щит. Тыщегуугы зэрэд-
гъажэхэрэм фэдэу очнэ шы-
клем кэлэдэгъэшт иамалхэм зэхэль
мини 6,8-м ехүу атыщт. Ахэм
ахэлтын нэфынэм къэзгээгээ-
зэжырэ ныбальхэу сабийхэм
гъогурыклоныр щынэгъончэе
афхэууним тегъэпсихъягъэхэр.

«Шуугу къэзгээкыжынэу
сыфай Урысые и Президент
игукеэхэм яшуагъэкэ гъэс-
нэгынэм иматериалын зытэт
аужырэ уахтэм нахышу зэр-
тшышьгүйэр. Адыгэим еджа-
плем щашых ыкы щагъэ-
цэлэхэх, спортивнэ залхэр
шызэтигъэгээхъяжых, ком-
пьютер оборудование кэлэдэгъэ-
плем пстэуми ял, къоджэ еджа-
плем физикэр, химиер, био-
логиер ыкы информатикэр
нахь куу ашызэрэгтээшэним
иамалхэр алэклэлэ мэхъух», —
кытхыг Къумпыйл Мурат.

Джащ фэдэу кызэрэхигъэ-
шыгъэмкэ, кілэцыклюхэм гъэ-
сэнэгъэ тедээ ягъэтоныгъэн-
ми анаэ тет — 2023-рэ иль-
сым ыкэ нэс чыпэлэ мин 23-
рэ агъэпсышт робототехникэм,

спортым, зеконым, дизайном
ыкы нэмькіхэм щапылтынхэ
альэкинену. Икыгъэ ильэссым
кызызшыагъэх республикэ тех-
нопаркэу «Кванториум» ыкы-
сэнаущыгъэ зыхэль сабийхэм
якъыхэгъещынрэ лэпилэгэу аф-
хуугъэнимрэкэ гупчэу «Поля-
рис-Адыгэя» зыфилохэрэр.

Анах мэхъанэшхо зэрэтиэрэ
юфыгъохэм ашыщ сабийхэм
шхын стыр алэкгэхъэгъэнүүр.
Ар гум рихъэу ыкы кілэцыклюм
ыпкышьол ищыкэгъэ пстэури
хэлъэу щитын зэрэфаем Лыш-
хъэу кыкыгъэтхыгъ, аштэу
щитын пае ны-тихэр улжэ-
хунхэм чанэу къахагъэлэжъен-
хэу унашьо ышыгъ.

Сурэтиэр Мыекъопэ админи-
страцием ипрес-къулыкү ий.

Пшъэрьылхэр афишыгъэх

Адыгейим и Лышъхэу Кумпыл Мурат проектэу «Кэугоеко правительствэр» зыфилорэр пхырышыгъэнэмкэ тыгуасэ Координационнэ советым изэхэсигьо зерищагь.

Республикэмкэ аш фэгъеза-тьэр Дмитрий Репьевыр ары, зэхэсигьом хэлэжьеням пае ар къягуагь. 2020-рэ ильэсиймкэ ыкы 2021-рэ ильэсийм иапэрэ кэлээныкьюкэ проект зырызхэм ягъецкээн зэрэкуагьем икелүххэр мыш щызэфахысыжыгъэх.

«Республикэм щызэшуахырэ проектхэр зэкэ пстэуми алэу зыфэгъэхыгъэхэр лъэпкэ гухэлхэу Урысые Федерациим и Президентэу Владимир Путинным кыгъэнэфагъэхэр пхырышыгъэнхэр ары. Хэгъэгум щыпсэурэ пэпчь ахэр ыгукэ пэблагъэх ыкы кыгурэлох. Пстэуми алэу цыфхэм юфшэлактэхэр ягъэгъотыгъэнхэр, кэлэццыкуюхм гъесэнгъэ ягъэгъотыгъэнэмкэ зэфэдэ амалхэр ятыгъэнхэр, цыфхэм щылактэхэр ялэнхэр, хэгъэгуми, республикэм щынэгъончэ щылактэхэр ары ахэр зэлхэгъэхэр», — кыхигъэшыгъ Кумпыл Мурат.

АР-м и Лышъхээрэ Адыгейим иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ишацэ игуадзэу Хьоткьо Саныет кызэриуагъэмкэ, «Кэугоеко правительствэр» зыфилорэм кыдилытэхэрэм организациие 83-мэ ялтыкло 570-рэ афагъесагь, республикэм икъэралыгъо хабээ икъулыкыу 33-рэ ыкы подвемственне организацээ зэфэшхъафхэр аш хэлажьех, пстэумки проект 74-рэ пхыращи. Предприятихэрэ учреждениехэмрэ ялофшээн нахьышлоу зэхшагъэ зэрэхүрэри къэнэфагь.

2021-рэ ильэсийм иапэрэ кэлээныкьюкэ юфшээнэм ильэнхэм шхьаэхэм ашыц хуугъэ «щысэтехыгъ» зыфилорэ гущыиэм зэредиштэхэрэр зэхэшэгъэнэмкэ упплэкунхэр зэхэшэгъэнхэр. Ахэр гъэхъагь хэлэйу зышикуюгъэхэм ашыц дэеу зэхэзыхырэ ыкы дэеу зылтэгъурэ кэлэццыкуюхэр зыщаыгъх Адыгэ республике еджэлэ-интернатыр, мыекъопэ кэлэццыкуюкы ыгыпэу N 21-рэ, МКТУ-р, нивэш заводу «Майкопскэр», Мыекъопэ водоканалыр. МКТУ-м юфэу ышшэрэдэхэрэлнэ лъэгаплэм тээ ѿцэ зытирахыщхэм ашыц хуунэу игъо альгъуагь. Зэхэубытагъэу къялан хуумэ, «Кэугоеко правительствэр» зыфилорэм кыдилытэхэрэр республикэм гъэшэгъэнэмкэ зэрэхүрэтихэрэлнэ хэлжээхэрэлнэ ыкы дэеу зылтэгъурэ кэлэццыкуюхэр зылахэрэлнэ шыкэ-амалхэр республикэм щагъэнэфагъэх. Аш ишшигъэхээ Урысые олимпиадэхэм ахлажьхэрэр ыкы төкнигъэр кыдэзыхыхэрэр нахьыбэ хуугъэх. Кумпыл Мурат кыхигъэшыгъ сэнаушыгъэ зыхээл кэлэццыкуюхэр нахьыбэу гъэунэфагъэнэмкэ, джащ фэдэу лъэпкэ проектэу «Гъесэнгъэхэр» пхырышыгъэнэмкэ

юфэу ашээрэл лъагъэкотэнм мэхъанешхо зэриэр.

А гухэлхэр зыдайыгъэу Мыекъуапэ дэт лицеу N 8-м олимпиадэхэм ахлажьэшт кэлэдеджаклохэр нахь дэгьюо гъэхъазыргъэнхэмкэ проектыр агъэфед хуугъэ. Лицейм ишацэу Эмма Осерская кызэриуагъэмкэ, проектыр пхырышыгъэнэм ичээсийи пстэуми мэхъэнэ гъэнэфагъэ ялэу щыт, кэлэдеджаклохэр япсауныгъэ икъэхъумэнэ лъэшэу анаэ атырагъеты. Кэлэццыкуюкы ыгыпэу N 21-м ишацэу Лые Сайдэ кызэриуагъэмкэ, кэлэццыкуюхэм жэлкоцым епхыгъэ узхэр цыклюхээ къахэгъэшыгъэнхэм пае стоматологическэ поликлиникэм зэдэлжьэнэгъэ гъэнэфагъэдярь.

Адыгэ республике клиничесэ сымэджэштим иврач шхьаалэу Чэужь Нателэ кызэриуагъэмкэ, юфыгъоу къялэтигъэнхэм атагуашыгъэх ыкы ахэр зэрэдагъэзыхыщхэмкэ юфхьабзэхэр агъэнэфагъэх.

Адыгейим и Лышъхэе кызэриуагъэмкэ, 2030-рэ ильэсийм нэс Урысые Федерациим хэхьонгыгъэ зэришыщтим ильэпкэ

проектитфмэ ашыцых цыфхэр ыкы ахэм япсауныгъэ къеуху-мэгъэнэ, щыэкэшшу ялэнэ.

Зэхэсигьом кызыгъущыагь АР-м и ГСЗН и Гээорышланэ ишацэу Галина Цыганковар. Проектэу «Юфшэн ягъэгъотыгъэнэмкэ кулыкъум зыкыгъэзагъэхэм ашыцх юфшэн зэрагъэгъотыхэрэр нахьыбэ шыгъэнхэр» зыфилорэм ичээсүхэм ар къатегуущыагь. МУП-у «Майкопводоканал» зыфилорэм ишацэу Іепэжыхъэ Султани предприятием ипроектхэм ашигъэгъозагъэх.

Адыгейим и Лышъхэе кызэриуагъэмкэ, юфэу ашээрэм ильэнхэм пстэухэмкэ джыри нахь гъэхъэгъэшхэм къафэ-клонх фае. «Кэугоеко правительствэр» къыдилытэхэрэр тапэкли нахьышлоу пхырышыгъэнхэм хабзэм икутамэхэр зэкэхэлэжьэнхэ фае, лъэпкэ проектхэмрэ къэралыгъо програм-мэхэмрэ къыдальтихэрэм танэсийн пае игъом щыклагъэхэр къихэгъэшыгъэнхэ фае.

**АР-м и Лышъхэе
ипресс-кулыкъу**
Сурэтхэр А. Гусевым тырихъгъэх.

Нэгыежь Иуашхъэм хагъэхъажыщ

Мыекъуапэ игупчэ зыгъэпсэфыгъэ гухэлхэрэу фырягъэхэр кыротагъэх Адыгейим и Лышъхэу Кумпыл Мурат. Ар къэлэ паркын кыщежьэшт ыкы зиушомбгъущт Мэздахэ кыпэууль чыпэуэм нэс.

Кумпыл Мурат социалын хытыуухэм кызэршитхыгъэмкэ, зекло къаклохэрэм япчаяхээ ильэс къэс зэрэхахьорэмкэ къялан пльэкыщт Адыгэир къашэжьэу ыкы нахь зэрэгэлэхьуу ашоогъо зэрэхүрэр.

— Тигуалэ тишьольыр фэгъэхыгъэу дэгубэ кызэрлорэр, хаклэхэм тывэралгэхъорыр, тихабзэхэр, тичыгыс идэхагъэхызэрхээрэл. Ар дгээфедээ, зеклохэм язигъэпсэфын лэрфэгъу афэхъуным тывэрэлтийн даклоу республикэм щылактэхэрэми яуаххэдэгьюо агъэлжьонным тидэлэхъэшт. Мы юфыгъом тъянкьо зэфэшхъафхэр дгээфедэхээ тывкуюлэ, зыгъэпсэфынмкэ шуягъэ къэзитыщт чыпэхэр тэгъэфедэх. Ахэм ашыц Мыекъопэ къэлэ

паркынрэ Мэздахэ ыубыттырэ чынальэрэ зэхэгъэхъэгъэнхэр ыкы зыфэдэ къэмыхуузе зыгъэпсэфыгъэ зэтэгъэпсэхъэгъэнхэр. Проектын игъэцкээн игъорыгъоу зэшшотэхы, — къынхигъэшыгъ Кумпыл Мурат.

Адыгейим и Лышъхэе тапэкли къыриотыкыгъагь Шхьэгүащэ Мыекъуапэ кызыщидэлэдэрэ чыпэуэм инэпкхэр гъэлтигъэнхэм, бассейнрэ зэтэгъэпсэхъяжыгъэным ыкы аш лъэхъаным диштэрэ зыгъэпсэфыгъэ щылактэхэрэми яуаххэдэгьюо агъэхъэхызэрхээрэл. Ихэвчирэ къэлэхъэдэгьюо иптигээ, юшхэе пчагъэх аш къынхигъэшыгъэх. Мы чыпэхэр сидигъоки зыгъэпсэфаклохэм якэсагь. Аш иэтэгъэпсэхъяжын 2018-рэ

ильэсийм рагъэжьагь дэклюпэйтэгэхынкэ. Зыптыхыапэу метрэ 300 зильэгагьэм аш урэшлэлэ. Джыре уаххтэм Мэздахэ ыубыттырэ чыпэуэм гектар 435-рэ хуурэм ипроект дэлжьэх. Анахьэу зыптыхыэр чыпэуэм зыдэштым диштэнэр ары. Проектыр зыгъэцаклэхэрэм пшъерильэу афагъэуцугъэх цыфхэм гухахь паркын фэхъуныр ары, ау чыгопсэу къызьыуцухъэрэм ар хэгъэшагъэх.

Мэзыльэ чыпэуэм лъэрсрихээр, күшхъэфачхэхэмкэ кызынчачыхъащт, шыхэм атесхэу къынчычхэштхэр щашыщтых, тетынхыапэхэр, нэфынэр къэзитыщхэр, архитектурэ посэуальхэр щагъэуцугъэх, зызшапльыхъащтхэ, спортивнэ ыкы джэгүпэхэр щизэтырагъэпсэ-

хыщтых. Зыщышхэштхэри, зычэситхээхэри агъэуцугъэх, Гыогжьехэр ыкы посэуальхэр ашыхъэ зыхъуу, ахэр зынхашыкыыщтхэр экологилем диштэхэу къыхахыщтых.

— Зекло мэхъанэ илэ закъоу шмытэу, посунгыгъэр зынхашыкыыщтхэр, унагъом зынхигъэпсэ-

фын ыльэкыщт, зынхигъэпсэкыщт, гъэшэгъонэу яуаххэдэгьюо зынхашыкыыщтхэр, чыпэуальхэрээ, Тишьольыр шылсүхэрэм яшынгъэхэр къыдэлтихэрээзээ проектын джыри тидэлжьэшт, — къынхигъэшыгъ Кумпыл Мурат.

Перемены будут!

19 сентября

Выборы депутатов
Государственной
Думы России

Яблоко

Кандидат 380-м ехъу хэдзынхэм ахэлэжьэшт

Іоныгъом и 17-м щегъэжьагъэу и 19-м нэс Адыгейим хэдзын кампания 20 щыклошт: Урысие Федерацаем и Федеральнэ Зэлукэ и Къэралыгъо Думэ, Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм ядепутатхэр хадзыщтых, джащ фэдэу чыпіэ мэхъанэ зиэ кампания 18 муниципалитетхэм ашыклошт.

Мэфэкъымкіэ сафэгушло!

Укілэе гэдэжэним мэхъанэшхо зэрийэр егъэджэн тофым упылы зыхъукэ кыбгурэо: цыфыгъэ, зэхэшык, шэн-хэбзэ дахэхэр, гүфэбэныгъэ пхэлзынхэ, гултытэшхо уйэн, фае.

Джирэ уахтэм кыздихыгъэ технологиякэ, методикакэу щыэхэм хэшык мафуилэн къодыр армырэ, тофышо мафэ къэс, сыхват къэс зыдэпшэнэр ишкялагъ, узынсыгъэм укыщымыуцуу, уапэ ебгъэхъун фае – джары непэрэ зэхъокыныгъэу гъесныгъэ системэм илэхуульхэм тыкызыфа!тывэр.

Щытхур къэлэжьыгуай, ау мыш фэдэ гүшүэхэмкэ укілэе джаклохэм зыкынфагъэзэнэр сыда зымыусэр?! «Адыгабзэр – къарэлгыгуабз, Шэнэгъэ минмэ ар яункыбз. Зекіэ еджаклохэр тыпшыгъ о разэ, Амалэу тиэр зекіэ ощ пай!»

Лытэнэгъэшхо зыфэшшыре къэлэгъаджэхэр! Къызгурэо непэрэ мэфэкл мафу Іоныгъом и 1-р шъоркы, еджаклохэмкы, ны-тихэмкы, тэ, къэлэгъаджэу пенсии щыэхэмкы, зэрэмэфэкыншор. Укілэе гэдэжэнэр гъеш!эгъоно, ау псынкіэп, цыфыкэм ышъхъэ кырыклоштыр шъоры зыїэ илтыр. Тхъэм щэлгъэ кышъухильханэу, дахэкіе егъэджэн уахтэм фэжкугъээжынену, ежь еджаклохэм гуэтныгъэ ялэнэу сышуфэльяло. Уеджэнэр тофигъо псынкіэп, ау шуугъяэу къыхырэр бэ.

— Къыхигъэштыгъ Къумпый Мурат.

ДАННЫЙ АГИТАЦИОННЫЙ МАТЕРИАЛ ВЫПУШЕН ПОЛИТИЧЕСКОЙ ПАРТИЕЙ РОССИЙСКАЯ ОБЪЕДИНЕННАЯ ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ «ЯБЛОКО» В СОСТАВЕ ФЕДЕРАЛЬНОГО СОЮЗА «ЯБЛОКО». ВЫДВИНУТ ОДИН КАНДИДАТ, АФИЛИРОВАННЫЙ С ЛИЦОМ, ВЫПОЛНЯЮЩИМ ФУНКЦИИ ИНОСТРАННОГО АГЕНТА. МЫ НЕ СОГЛАСНЫ С ЗАКОНАМИ ОБ «ИНОСТРАННЫХ АГЕНТАХ». И БУДЕМ ДОБИВАТЬСЯ ИХ ОТМЕНЫ.

Тэ тезыгъэдэгъэ къэлэгъаджэхэм ахшэшхо къамыгъэхъагъэми, шоу алэжыгъээр мыкъоджынену хуугъэ. Ахэм яцыфышигъэрэ яшэнэгъэрэ непи тьгыгъупшэхэрэп, апсэ халхъяэу, шэнэгъэр тшхъэ къыралхъэ зэрашоигъуагъэр непи ильэс 80-м синэсэжыгъэрэ сцыгъупшэхэрэп. Сэ сыкілэе гэдэжагъ, къызгурэо аш бэу зэрелтытыгъэр.

Непэрэ къэлэгъэдэжэ ныбжыкіхэм акылэу, гултытэу, чаныгъэу ахэслэгъорэр бэ. Еджаклохэр еджэнэм зэрэклагъэгушуцхэм лъэшэу пыльх. Егъэджэн-пуныгъэ тофигъуабэм къэлэгъэдэжэ ветеранхэр ахагъэлжьэх, къэлэеджаклохэм гүшүэгъу афэхъу. Цыф гъэшгэйон уулынкіэнри тхыль гъэшгэйон уеджэнри зэфэдэ.

Къэлэгъаджэм итэхъягъэ псынкіэу къэлэгъаджэр, ау шэнэгъэу аритыгъэр егъэшшээрэ тинэу ныбжыкіхэм къахэнэ.

Мэфэкъымкэ тигу къыддеуэу еджаклохэм тафэжкугъэльяу псауныгъэ пытэ ялэнэу, еджэнэр афэукоочынену, якісэнэу, егүгүнхэу ыкчи цыфыши хуунхэу.

ПШЫКЪЭНЭ Май.
Къэлэгъэдэжэ тофигъо псынкіэп.

ЕДЫДЖ Мэмэт:

«Къэбар пхэнджхэм шъуямыдэIу!»

Коронавирусум пэуцужырэ вакцинэм ишIуагъэ дэгъоу къызыгурохэрэм ыкIи апэу зыхязыгъэлхъагъэхэм ащищ бзэхэр зыщизерагъешIэрэ гупчэу «Активым» ипащэу, Адыгэ Хасэм хэтэу Едыдж Мэмэт.

Ащ къызэриуагъэмкIэ, зэрэдунаеу зыгъэгумекIыре уз мэхъаджэр къызэжъагъэм къыщыублагъэу ежь узыми, ащ пэуцужырэ вакцинами афэгъэхъыгъэу шIенигъэлэхъхэм, специалистхэм яеплыкIэхэм защегъэйуазэ, тхытъабхэм ядкэу щит.

Шыыпкэр Площтмэ, вакцинацием епхыгъэ къэбар зэфэшхъафэу зэхтхырэр макэп, — къеуатэ М. Едыджым.

— Зыхэм ащ дырагъаштэ, адрэхэр — пэуцужых. Сэ зэрэслытэрэмкIэ, къео-нэо пхэнджхэр зэкIэ «интернет хэкIу» щытых, ахэм шъуямыдэу! Шхъафит медицинэ литературэм къышатхырэм зыщизгъэйозагъ, синэосэ врачхэу Тиркуум щыпсэухэрэм ащищхэм гущиIэгүу сафхэхууг ыкIи ахэр Урысыюм къышашыгъэ вакцинэу «Спутник V» зыфиорэм лъэшэу къышытху-

гъэх. А епльыкIэхэр зэфэтхысыжххи, тиугаю исхэм зэкIими гъэтхэпэ мазэм вакцинэр зыхядгъэльхъагъ.

ТигушыIэгүу къызэрэхигъэшыгъэмкIэ, прививкэр япсауныгъэкIэ къяхылъекIыгъэп ыкIи мэзиту фэдиз зытешIэм упплэкIунхэр зашыхэм, антителахэр икьюо яIэхэу къагъэльэгъуагъ. Джаш фэдэу, Лъепкэ мэфэпчым къыщыдэлъытгээ прививкэхэу зичэзыу къесыхэрэ ащ зыхарегъальхъэх.

— Коронавирусум пэуцужырэ вакцинэр зыкIязгъэшыгъэр цыфыбэ зэрыллыкIыре узум зыщысыухумын пай. Сэ силовшIэнкIэ бэмэ салокIэшь, рэхьатэу джы сахэтин сэльэкIы. Вакцинэр схэль пае къэмийнэу санитарнэ шапхъэхэри сэгъэцакIэх, — къуагъ Едыдж Мэмэт.

ІЭШЬЫНЭ Сусан.

Гъогур агъэпытэшт

Адыгеим ипоселкэу Каменномостскэм ыкIыб щыIэ гъогум 2021-рэ ильесым шышхъэум и 31-м къыщегъэжъагъэу Іоныгъом и 3-м нэс IоффшIэнхэр щыкIоштых.

Ащ къыхэкIыкIэ автотранспортным изеклон охтэ гъэнэфагъэм зэпүугъо фэхъущт.

Къэралыгъо учреждениеу

«Черноморъем» къызэрэшахъагъэмкIэ, автомобиль гъогоу А-159-м изы Iахь машинхэм язеклон сыхатитIум мына-

хыбэу (чэзыу-чэзыу) къыщызтираугъэуцээ ашыщт. Бэдзэогъум ипэублэм щызэгъэ ошхышохэм алкь къикIы-

кIэ къушхъэ мыжъохэр къехыгъэх. Ар бэдзэогъум и 7-м поселкэу Каменномостскэм ыкIыб къышхъуугь. Къеохыгъэ мыжъохэм автомобиль гъогоу «Мыеекуапэ — Гъозэрэпль» зыфиорэм ия 45-рэ километрэ изы Iахь зэщагъэкуюагъ ыкIи автотранспортыр къызэтырагъэуцээ ашыщт. Охтэ кIэкIым мы чыипIэм къесыгъэх гъогу патрулым иофышIэнхэр, ишыкIэгъэ куулыкъухэм макэ арагъэуагъ.

Мы къушхъэтхыр зыдэштит чыипIэр агъэпытэнэу агъэнафа, ащ къыхэкIыкIэ гъогум зэрэшьзекIохэрэм зэпүугъохэр зэрэфхъущтхэр автомобильр зезифхъэрэм агу къагъэкIы.

Гъогур зыщызэфа-шыщт уахътэр:

06:00 — 07:30, 08:35 —
10:20, 11:10 — 12:10, 13:00
— 13:20, 14:40 — 16:00, 17:10
— 17:30, 18:10 — 19:15.

Стыхэзэ зэуагъэх

Самолетэу ТБ-3-м икомандирыгъэу Серафим Гавриловыр.

— Тызэрэлтыхъуагъэр пкэнчэх хууѓэп, тызкIэхъопсыщтыгъэр къыздэхъугъ! — игуапеу къылолтагъ лыххокло отрядэу «ШIэжым» икомандириу Владимир Сахно. — Заор клоэ тисамолетэу ТБ-3-р нэмыц десантникхэм къираутэхэх, чыгум къитефэгъагъ, ау а чыпIэр гъэнэфагъэу къэзылон цыф тапэ къифагъэп. Джы самолетри икутафэхэри

къэдгъотыжыгъэх. Хэгъэту зэошхом ишъэфхэм ащищэу зы хууѓэ-шIагъэ джыри нафе къэтшыгъ.

Адыгэ Республиком иветеранхэм я Совет епхыгъэу Ioф зышэрэ лыххокло купэу «ШIэжым» къутырхеу Дьяковым, Грознэм ыкIи Гражданскэм азыфагу иль чыгур къаплыхъээ, зэо лъэхъаным нэмыцхэм къираутэхыгъэгэ самолетыр къагъотыжыгъ. Самолетым моряк десантник куп исыгъ, ахэм нэмыцхэм зэльябутигъэ Мыеекъопэ аэрородромыр къагъэонэу унашю къафашыгъагъ. Ар зыхьгъэр 1942-рэ ильесым чъэпэгъум и 23-рэ чэщыр арыгъэ.

Лыххон Ioфхэр рамыгъажъэхээ, къутырхэм адэс нахыхъхэм а хууѓэ-шIагъэр къашIэжымэ зэрагъешIэнэу «ШIэжым» хэтхэм ащищэу, Мыеекъопэ къэралыгъо технологическэ университетим ипрофессорэу Азэшыкъ Геннадийрэ тхакIоу ыкIи краеведэу Иван Бормотовымрэ алыкIэгъагъэх.

Ахэм къутырхеу Дьяковым самолетыр къызэрэшэхыгъэр зыльэгъугъэ Владимир Замазиевыр къагъотыгъ. Ашьыльэгъугъагъэр зэкIэ къафилотагъ, самолетыр стызэ къызщефэхыгъэ лъэнэхъэх къаригъэльэгъугъ. Ар пыхыуо Улэ (Улька) зыдэчыирэ пыхыуанэр аэрэ къычэхыгъ. Лыххохээ, чыпIэр къарагъэльэгъугъэм дэжь самолетым щыщ пыхыуо къыщагъотыгъэх. Ахэм тапэкIэ специалистхэр яплыштых, зыщыщхэр зэхагъышт.

Самолетыр къызышыраутэхыгъэ мафэр зыфэдагъэри, десантникхэр стыхэзээ чыгум къызэрэтефэштыгъэхэри цыфхэм ягуукъэхыгъхэм къапкырыкхээ къауѓоижыгъэх. Зэхагъэуцожыгъэ «сурэ-

тым» къеуатэ а мафэм тисамолетитly — моторитly зиэ ПС-84-мрэ моторипл зиэ ТВ-3-мрэ моряк купитly арысэу Мыеекъопэ аэрородромыр къызэрэбыйштыгъэхэр. Ахэм пшъэрэльтэу къафашыгъагъэр парашютхэмкIэ самолетым ипкынхэшь, нэмыц самолетхэу аэрородромыр зэлтизьыутигъэхэр агъэстинхэр арыгъэ. Ар агъэцкIэфэхкIэ нэмыц самолет 23-рэ къагъэуагъ, ау десантникхэм ащищэу нэбгырэ 15 къаукыгъ. Нэбгырэ 21-м къыздикигъэхэ базэм агъэзэжыгъагъ.

Самолетыши ТБ-3-р ары фашистхэм язениктхэм къираутэхыгъагъэр. Бомболяюкырэ гъэстыныхъэр зэрэйт ба-кымрэ машшор къакIэнэгъагъ. Арэущтэу щитми, десантникхэм обзэгъукIэ самолетым гъуанэ къыфашы, къипшыхээз аэрородромыр къепкIэнхыгъэу рагъэжье-гъагъ. Чыгум укытепкIэным фэшл бен-

зинэу стырэм имэшю стхъуафэ къызэ-пышчын фэягъэ. Чыгум псаоу нэсихээрээр псынкIэу фашистхэм атебанэштыгъэх, зы тақыкыи тырамыгъашIэу, зэрагъэкIодищтхэм пылъыгъэх.

— Ау зэкIери чыгум къынэсигъэхэп. Мэшюшкоу зыкIээтигъэхэм къыхаккIэ-щыгъэхэм ыстыгъэхэри ахэтыгъэх. Зипарашиотхэр жылм хэтифэхкIэ стыгъэхэр мэшю стафэхэу чыгум къите-фэштыгъэх. Джаш пай нэужум моряк десантхэм «Огненный десанткIэ» зыкIяджэгъагъэхэр.

Лыххокло отрядым самолетэу къе-фэхыгъагъэми, ятлонэрэ самолетым исыгъэхэм ащищхэр къызыхагъэшхэ-кIэ, десантникхэр зыщыщыгъэхэм нахь благъэу нэуласэ шъуафэштышт. «ШIэжым» хэтхэм зэшуахырэ Ioфхэм алаа «тхашууегъэсэу» ятэо.

ШЬАУКЬО Аслынгуаш.

УсэкІэ кІэлэцьыкІухэм адэгушылэ

ШэкІо Абрек Урысые Федерацием гъесэногъэмкэ иофышылэ гъашуагъ, Красногвардейскэ район администрацием нахыжъхэм я Советэу щизэхэшагъэм ипащэ игуадз. Республиком щырагъяклоңырэ иофыгъо зэфэшхъафхэм, анахъэу литературэм, бзэм, этнографилем афэгъэхыгъэ конференциехэм, 1энэ хураехэм чанэу ахэлажъэ. Лъэпкым ишэн-хабзэхэм арыгъуазэхэзэ кыткіэхъуухъэрэ тиньбжыкІэхэр псэунхэм иоф ишылэнгъи икъэлэмьипи ильес токищым къехъугъэу фегъэорышлэх.

Абрекэ ишхъэгъусэу Хъэнятрэ.

Зэлъашлэрэ кІэлэгъэджэу, усаклоу, тележурналистэу ШэкІо Абрек, щылэнгъэм зэрэшыха-бзэу, ежь игъогу, ымекъе чан адигэ литературэм кышигъэнэфагъ. Зышыц куаджэу Джамбечьеरэ ягъунэгъу посэулэу. Улалэрэ адэт гурт еджалгэхэм якІэлэгъэджагъ, а еджэпэ дэдэхэм япэшагъ, нэүхүм Красногвардейском дэт еджэпэ-гимназиу N 1-м ильес 35-рэ щыригъэджагъэх. Абрек партийнэ иофхэр зышишгээ ильесхэри кыхэкыгъ, район телевидениеми редакторэу щылэгъяарь.

1960-рэ ильесым кыщегъэжъагъэу Абрек итхыгъэхэр гэзетхэмрэ журналхэмрэ къащихаутых. Аш сид иоф зеши ныбжыкІэзэ зыпышагъ хуягъэ усэ тхынир зэлигъэуягъ, гути-ныгъэ фырилэу, гушхуагъэ хигъяатуягъ усэ зэхэлхъян иофир лъягъякуяат.

ШэкІо Абрек кІэлэджаклоңом шленгъэ ку аригъэгъотынным, даклоу ахэм япун-лэжын лъяшэу ынаа тетыгъ. Адыгэхэм ятарихъ, ятшэшгээ гъогу мысынкэ тэрээзэ альигъэлэсийн, лъэпкым игурышэ-гумэкІхэр, идуунееплъыкІе, ишэн-хабзэхэр дэгъо ягъешгээгъеним игупшицы зыдлыгъ зэпштыгъ. Лъэпкэ зэхашэ, лъэпкэ шлэжь ялэу ныбжыкІэхэр пүгээнхэм фэлэгъээрэ методическэ иопылэгъуухъэр кындигъякыгъ: «Унагъом сабый кыхъуагъэм», «Гур орэкъабзэ, жабзэр ордахэ». Адыгэ тарихъир, адыгэ шэн-хэзэ зэхэтикІэхэр икъоу ыкИи куоу зэришэхъэр, лъэпкэ зэхашэ ин зерилээр, ициф лъэпкыирэ аш икультурэрэ зерафэгумэкІхэр Абрек итхыгъэхэм къаахэшы. Егъэджэн иофым дыкІигъоу лъэпкэ гъесэногъэм епхыгъэ

иофыгъо зэфэшхъафхэр нахышиоу зэхэшгээнхэм фэгъэхыгъе иофхъэбзэхэм аш иоф адигъагъ, иофшлекІэшоу ыгъеунэфыгъэхэр кызыцыриотыкІхэрэ методическэ иопылэгъубэ кыдигъякыгъ.

ТхэкІо ныбжыкІэхэм яофшлекъэхэр зыдэт тхылъэу «Ключэзэнк» зыфиорэм 1983-рэ ильесым атэрэу ШэкІо Абрек иусэхэр кыдэхъягъэх. Аш кыкІэлэпкыгъэх ежь итхыгъэ щэхъу зыдэмийт тхылъ шхъафэу кыдакыгъэх «Дахэкэ сылагъокы» (1996), «Тэтэжж иш» (2000), «Кыссафакы, орэд» (2007), «Тыгъэнур» (2009), «Симаф» (2013) зыфиорхэрээр. ШэкІо Абрек лъэпкэ гынапкъэхэр кызырэни-нэгъигъ. 2015-рэ ильесым урсызбэлэ атэрэу А.А. Шипулинин зеридзэкыгъэу аш иусэхэр зыдэт тхылъэу «Песня ласточки» зыдэл кыдакыгъигъ.

Шаклом итвorchествэ, тхэкло-усекІо пстэуми зэрхабзэу, лъэныкъуабэ кызэлгэеуябыты. Арэу щитми, шленгъэлэгъэу Гышыц Нухъэ итхыгъэ зэрэшыхыгъэунэфыкІэу, «Абрек сид ёшалгъэми, ётхыгъэми ыгу имыкІэу кыдекІокырэ тичыгъу, ти Адыгэ Республик, Урысыешхуу тызыцыпсэурэ кыралыгъошхор ары, ау ахэм зэкъами якъежьапІэу, ыгу фэбагъэу иль зэпштыр ежь икъуадж, ипсхъуу, ицифышигъэхэр ары».

Ихэгъэг усаклоу зерипхырэл чылгэу кызыцыхыгъэу, иапэрэ лъэбэхэр зышидэгъигъэ, нэрымыльгэу зэпхынгъэ пытэ зыдлыгъ и Джамбечий. А чынэлээ цыкIур ары аш дунаир кыфызэлэузыгъигъэр, щылекІэгъогум тезышагъэр. Гүнэ эзимэ шулэгъигъэ зыфырилэу кыфырилэу усэм кызырэшилэхэм-кэ, тимафэхэр рэхъатхэу, зыпкэ титэу, гум ылэжъэрэ иль зэпштыр яжъэм хэтымитакью, тызедэлжэйзээ тыхынгъэуягъэх.

«Абрек сид ёшалгъэми, ётхыгъэми ыгу имыкІэу кыдекІокырэ тичыгъу, ти Адыгэ Республик, Урысыешхуу тызыцыпсэурэ кыралыгъошхор ары, ау ахэм зэкъами якъежьапІэу, ыгу фэбагъэу иль зэпштыр ежь икъуадж, ипсхъуу, ицифышигъэхэр ары».

ГЫЫШ Нухъ.

рэт ылукэу, иппэгъукэу усаклом кытхыхъэрэ:

Бгъашхъоу зиушхуу си-зыфиорхэр

Си Лэбэ къаргъоу псымэялый.

Гээтхэ нэклапэу кыкІэлэлтирысир

Ренэу ныбжыкІэу си Джамбечий.

Тхаклом ипоэзие лъэпсэ пытэ шааутыгъ къоджэ посэукІэм, чылгопсэу аш кышлекІэгъэм ясурэтхэм, цыф лэжъеко мишхъахыгъхэм ягуетынгъэ. Джаш фэдэх усэхэу «Сихэгъэу ымаак», «Чылм сирицыф», «Сиккуадж», «Сятэжж икъужжээ чыг» зыфиорхэрэр. Усакло кызыцыхыгъэ дунаир, аш игъашэ зыщыкІогъэ ихэгъуашхъэ афэгъэхыгъэ исатырэ пэпчээтуу шылыкъэм кыдакыгъэу гээпшгэхэ.

ШэкІо Абрек ипоэзие гукочэ ин хэль. Усаклом иакылышигъэ гээ кыхэкІэу уахътэр зыфэдерэ зэхийн, аш хэхъухъэрэ-хэшьхъэхэрэм уасэ афишын ельжкы. Ар щылекІэ-псэукІэу, зэхэтикІэ-зэфыцытыкІэу цыфмэ зэфирялэм зэхъокыныгъэу фэхъухэрэм альэпльэ, гукІэгъури, зэфагъэри, нэхъоири, жъалымыгъэри, къэрарынчагъэри гучанкэ зэхшэлээ. Сид иофыгъо кынэтигъэми, усакло гурэ-псээрэлэхэдэгүүш, игукайзэхээшээ. «Тинеуш гур фэузы» зыфиорхэрэс эзэм кызырэшилэхэм-кэ, тимафэхэр рэхъатхэу, зыпкэ титэу, гум ылэжъэрэ иль зэпштыр яжъэм хэтымитакью, тызедэлжэйзээ тыхынгъэуягъэх.

Кіэлэгъэджэ лэпэласэм ыкIуаччи, иуаххти ашхъамысэу ильес 35-рэ зыфиорхышигъээ сэнэхъатыр итвorchествэли гүшхъэ-лэжъигъэ кыкІуапІэу хигъэгъэу. Пүнүгъэ-гъесэногъэ сэнэхъатэу Абрек иусэхэр тэгээпхыгъэх.

Усаклом къехъыльэкырэп шылкъэоныр, шушлэнир. Аш цыф гээсагъэхэу, тхаклохэу, Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэу, орэдьлохэу, сурэтшыхэу, лэжъеко шлагъохэу шлукэ, дахкээ зигугуу ышыгъэр бэ. Ишэнкэ цыф рэхъат, 1980-рэ ильесхэм экспедиции купэу Джамбечые клохэрэм сэри сахэтыгъ. Джашыгъум Абрек нахь благъэу нэуасэ тыфхэхүгъ, тыфэклюгъэ иофхэр зызшлэхэдэгээ ужым аш ядэжь тыригъэблэгъагъ. Непэ кызэнэсигъэм тыз-дэхъээ щагу чыгхэмрэ къэгъягъэхэрэ зыдизр сынхэу кіэт. Тыпльэмэ, сэнэшхъэ чэгъым чьэт 1анэм бахьсымэр, къэбэр, лыр, нэмэгдэл адигэ шхынгъохэр тетых. Аш пэмычыжъу Абрек ишхъэгъусэу Хъэнят 1эгу хъакум къэртэу стырыбзэ, пахъэр шхъарихэу хъалыгъ гээжъэгъэхэрэ шэлпльбзэхэу табэ инхэм арьльхэр кырихъяжыхэу тытэфагъ. Мышыдагъэу къэсцион экспедицием ишаа Хъянэхъу Русслан ылъэгъуягъэ сурэт кызыэртырихыгъэр, ар институтын ихъарзынэш хэль. Джары ШэкІо Абрек иунээто зэлжүжь дахэ иапэрэ зэлукIэгъоу сэргээ хуягъэр. Зэшхъэгъусэхэм ясбийхэми, якъорэгъ-гэхээлэгъэхэми аш иофхаклох, нымрэ тымрэ агъэгушлохэу гукIэгъур, 1982-рэ ильесхэм щытхуцэу «РСФСР-м изаслужжээ кэлэгъэдэгжэ» зыфиорхэр кыфагъэшьошагъ.

ШэкІо Абрек гээжъягъэхэрэ фэтэлээтуу, уфэгушлонэу тэфэхэдэхъэзэ-зэхэуягъэуягъэу «Антология современной детской литературы народов России» зыфиору 2017-рэ ильесхэм кызырэшилэхэм урсызбэлэхээ зыфиорхэрээр. Гүшүлээ пае, «Сыхуупхъэнэу зэклэри фай» зыфиорхэрэ цыфыр цыфы зыширэ шэн-зеклуу-кэхэм уафээшилэу гээсэпэтхэдэх:

Сэ сыхуупхъэнэу

Зэклэри фай,

Кысало ренэу:

— Умышыкыл!

1980-рэ зимишээ,

Бзаджэм себгүүко.

Цыфыгъэ зиэм,

Зафэм сылько.

ШэкІо Абрек бзэм, тарихъым, 1ориатэм, литературэм афэктуу, цыф зэхэтикІэм фэлээ, шлэнгъээ дэгъу и, зэхэшэлэхээ. Бжээм фэдэу чэши мафи иоф ёшалгъагъ, бэ фызэшлекъыгъэр, гурт еджаалгэхэм нэбгыришээ пчагъэ ашигригъэдэгжагъ. Учебникуу, методическэ иофшагъэу илэхэм тиеджапІэхэм ашырэлжэх, иусэхэр кэлэцьыкІэхэм ашырэлжэх. Гүшүлээ шлэжъэхэу, яшынхэу сурэтхэмээ гүшүлэхэу, бзэ дэхэ, бзэ зэгъэфагъэхээ тхыгъэх. Ахэр адигэ лъэпкэ пүнүгъэгъэ зыгъэшыгъэ-зэхэуягъэхээ. Непи ШэкІо Абрек ипоэтическэ къаруу хэхъо, зеэти, художественэ зэфхысийж инхэр ёшыз, ежь ильягъо нафэу ылпеклэ лъэкуюат.

Шхъэлэхъо Дарико.
Филологие шлэнгъэхэмкэ кандидат.

